

ERNOP-directeur Barry Hoolwerf

Geefbereidheid in Europa min of meer stabiel

Inflatiespook verdampte reële groei van filantropie in EU

Door: Redactie WvF

21-05-2026

Buitenland Analyse

Meer dan vijftig wetenschappers deden voor het Europese onderzoeksnetwerk ERNOP op vrijwillige basis twee jaar onderzoek naar geefgedrag in Europa. De resultaten ervan vinden inmiddels hun weg, onder meer naar internationale congressen zoals Philea in Kopenhagen.

We spreken Barry Hoolwerf via een videoverbinding. Hij is opgeleid als bestuurskundige en directeur van het European Research Network On Philanthropy (ERNOP) dat zetelt aan de VU in Amsterdam. Op verzoek van het *Wereld van Filantropie* geeft hij een toelichting op de resultaten van het onlangs gepubliceerde onderzoek in twintig landen naar filantropie in Europa. Op basis van data uit 2022 taxeert ERNOP de totale donaties in Europa op € 104,5 mrd op jaarbasis.

Geven in Europa

Geefbron	Bedragen (in miljarden €)	Procenten
Huishoudens	52	50
Nalatenschappen	8,4	1
Bedrijven	21,5	21
Fondsen	20,6	20
Loterijen	1,9	8

Een van de belangrijkste bevindingen van dit onderzoek is dat de beschikbare data over filantropie in Europa onvolledig en gefragmenteerd zijn. Ten opzicht van eerder onderzoek uit 2013 is de filantropie in Europa met circa 17% gegroeid. Maar als je corrigeert voor inflatie, is sprake van een krimp met 2%. Wat zijn mitsen en maren bij de bedragen en percentages in bovenstaande tabel? We lopen met Hoolwerf de geefbronnen nog eens door.

Huishoudens

Huishoudens groeiden met 22% in absolute termen, maar gecorrigeerd voor inflatie is sprake van slechts 2% reële groei. Een motor achter deze groei is vooral Duitsland. Daar is sprake van een sterke stijging, maar ook van een andere methodologie bij het meten, relateert Hoolwerf. Steekproeven zijn veranderd. Dat laatste verklaart grotendeel de groei.

Tegenover een plus voor Duitsland staat een min voor Portugal. Daar daalde het percentage bij de geefbron huishoudens van 54% naar 38%. Het onderzoek geeft geen verklaring voor deze aanzienlijke daling. In het Verenigd Koninkrijk en Nederland doemt weer een andere beeld op: een kleiner aantal huishoudens neemt in deze landen een steeds groter deel van het totale bedrag aan giften voor zijn rekening.

Nalatenschappen

Bij de huishoudens horen de nalatenschappen. In veel landen is daar geen goed zicht op voor onderzoekers. In landen in Oost-Europa blijft de spiegel helemaal wazig. Een positieve uitzondering in West-Europa vormt het Verenigd Koninkrijk. Uit beschikbare notarisdata blijkt dat de nalatenschappen in het VK inmiddels 25% uitmaken van het totale bedrag aan giften dit land. Een robuust aandeel.

Bedrijven

Data van bedrijfsfilantropie zijn over het algemeen slechter gedocumenteerd dan die van huishoudens. Bij bedrijven zien de onderzoekers een daling, zowel in absolute termen als gecorrigeerd voor inflatie. Bedrijfsstichtingen zijn daarbij buiten beschouwing gelaten. Bedrijven zijn conjunctuurgevoelig, sommige meer dan andere. Toch blijven ondernemingen in tijden van crisis geven – denk aan Covid19 of aan de oorlog in Oekraïne.

Fondsen

Bij vermogensfondsen is alleen gekeken naar de revenuen uit belegd vermogen. Hier is sprake van een onderschatting omdat niet alle vermogensfondsen in beeld zijn. Er zit overigens potentie in wat fondsen – naast het klassieke beleggen – kunnen met hun *endowment*. Denk aan het aanspreken van het vermogen zelf. Daarnaast zijn er andere vormen van doneren vanuit de vennootschap.

Loterijen

De goede doelenloterijen vormen een bijzondere geefbron met een bijdrage van € 1,9 mrd op jaarbasis. Een belangrijke speler is de Postcode Lottery Group die actief is in diverse landen in Noord-West Europa. De PLG is een van 's werelds grootste donateurs aan goede doelen.

Wat is het overall beeld?

Hoolwerf: 'De geefbereidheid in Europa is op jaarbasis min of meer stabiel gebleven. We hebben als ERNOP op een toegankelijke manier laten zien waarop de cijfers gebaseerd zijn. Daarbij is steeds sprake van een ondergrens. In een van onze grafische voorstellingen in het rapport zie je in één oogopslag voor welke landen we al dan niet betrouwbare data hebben.'

Waarom is dit onderzoek onmisbaar?

'Zonder valide data over filantropie is het lastig om de sector verder te brengen. Je zult eerst het geefgedrag in kaart moeten hebben om de effecten van wet- en regelgeving te kunnen bepalen. Denk ook aan fondsenwerving. Dat wordt een lastig verhaal als je niet weet wie in Europa geven en waaraan.'

Dan: 'Nederland mag zich gelukkig prijzen met het tweejaarlijkse onderzoek Geven in Nederland, de vijftiende editie wordt op 26 juni in Amsterdam gepresenteerd. ERNOP heeft vergeleken met het GIN-onderzoek nog een lange weg te gaan om op Europese schaal aan dit onderzoek in Nederland te kunnen tippen.'

Van filantropie en social investment wordt intussen steeds meer verwacht?

'Klopt. Intussen staat onder druk, hij zal zich in toenemende mate moeten legitimeren. De filantropie dient zich om te beginnen beter organiseren en professionaliseren, qua capaciteit en infrastructuur. Daar heb je wetenschap voor nodig want geen sector kan zonder investeringen in onderzoek en innovatie. (Permanente) educatie hoort daar eveneens bij.'

'ERNOP biedt op dit moment het meest uitgebreide vergelijkende overzicht inzake filantropische donaties in Europa. Het onderzoek brengt ook in kaart hoe filantropische middelen worden ingezet voor een breed scala aan doelen, waaronder gezondheid, sociale diensten, onderwijs, cultuur, milieu, internationale hulp en initiatieven voor de lokale gemeenschap.'

Hoe staat het met de positie van ERNOP zelf?

‘We kunnen ons verheugen in een groeiend aantal leden, maar onze basis mag steviger worden. We werken samen met 25 universitaire onderzoekscentra en 25 maatschappelijke organisaties. Daarnaast worden we gesteund door zeven institutionele donoren.’

Tot slot

Uit het gesprek met Hoolwerf komt een gevarieerd Europees beeld naar voren, vol veerkracht. Ook is duidelijk dat het versterken van de data-infrastructuur voor filantropie in Europa een voorwaarde is voor een geïnformeerd publiek debat, effectief beleid en de ontwikkeling van de sector op de lange termijn. En daar worden alle Europeanen beter van.

Zie: <https://ernop.eu/>

Over ERNOP

Het European Research Network on Philanthropy heeft als doel het onderzoek naar filantropie in Europa te coördineren, te bevorderen en te promoten. Achter dit onderzoeksnetwerk gaat een brede vertegenwoordiging schuil van mensen uit de wetenschap én de praktijk. Wetenschappelijke artikelen worden vertaald in handzame *two-pagers* die elk kwartaal verschijnen.

Daarnaast bepaalt ERNOP, in samenspraak met de sector, de onderzoekagenda van filantropie in Europa. Eens per jaar is er een onderzoekconferentie voorafgegaan door een dag waarop onderzoekers vijf actuele en relevante thema's bespreken. Met als doel: *whitepapers* produceren die bruikbaar zijn voor de sector.

Op 8 en 9 oktober is er in Venetië 'Agape Europe'. *Agapè* – een oud-Griekse term voor zelfopofferende naastenliefde – is een acroniem van *A Gathering of Academics and Philanthropy experts in Europe*. Het congres brengt institutionele leiders twee dagen samen voor 'een gestructureerde uitwisseling over de uitdagingen bij het bevorderen van onderzoek naar filantropie, de stand van zaken in het vakgebied en de relatie tussen onderzoek en praktijk'.

Abonneer je op ons gratis Journaal:

E-mail adres

Schrijf je in